

KRYSTYNA WOJTCZAK

Tytuł profesora w pierwszych latach przemian ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej

Streszczenie

Przemiany ustrojowe zapoczątkowane w 1989 r. spośród wielu sektorów działalności państwa objęły także szkolnictwo wyższe i naukę. W roku 1990 Sejm uchwalił dwie nowe ustawy – o szkolnictwie wyższym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym. Ustawą pierwszą silniej niż dotąd akcentował wolność prowadzenia badań naukowych. Ustawą drugą ostatecznie odstąpił od możliwości przewidzianej rozwiązaniami z 1965 r. w zakresie nadawania dwóch różnych tytułów profesora, tj. profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego, wprowadzając jeden tytuł naukowy – „profesor”. Dla potrzeb oceny i określenia wagi rozwiązań przyjętych ustawą z 1990 r. artykuł przedstawia tryb i warunki postępowania w sprawie nadania tytułów profesora przewidzianych ustawą z 1965 r. w brzmieniu obowiązującym przed jej uchyceniem w 1990 r., jak i te wprowadzone w roku 2003 kolejną ustawą, w brzmieniu obowiązującym do jej zmiany w roku 2011. Zastąpienie dwóch tytułów profesora jednym tytułem naukowym nie ograniczało katalogu propozycji ówczasie wprowadzanych zmian. To im w artykule poświęcono szczególną uwagę.

Główny nurt badań sprowadza się natomiast do wykazania: (1) w jakim stopniu i zakresie przepisy przyjęte w 1990 r. były różne od rozwiązań wcześniejszych, oraz (2) czy na tle ustawy z roku 2003 były wystarczające i w istocie dobrze służyły jakości awansów naukowych. Tylko oparcie badań na dokonanych w tym zakresie ustaleniach mogło posłużyć wysunięciu wniosków o prawnym znaczeniu i wadze nadawania tytułu profesora w latach 1990–2011.

Dla osiągnięcia celu rozważań był to zabieg istotny również z innego powodu. Pozwolił podkreślić zmiany w zakresie nadawania tytułu profesora w okresach przejścia od rozwiązań obowiązujących w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do unormowań przyjętych w pierwszych latach przemian ustrojowych, jak i do przepisów nowych, wprowadzonych już w silniej ugruntowanej Rzeczypospolitej Polskiej. Nie były to rozwiązania tożsame, ustawa z 1990 r. plasowała je w grupie rozwiązań liberalnych.

Słowa kluczowe: tytuły profesora do 1990 r. – tytuł profesora od 1990 r. – warunki i tryb nadawania tytułu naukowego w latach 1990–2011